

ZORION, BIDAIDE BAKANA

Bajoiakidazan egunak bake ta zorion betean nire jardun barrian gero ta nasaiago oartzan nintzala. Bazan zeri begira etxe aretan, eta augaitik egun osoan lanpetuta nengoan, nire betekizunik garrantzitsuena izanik, bezeroek bear izaten ebazanak, beti gerturik aurkitu egiezan. Eguneroko lana amaituta, arratsaldean etxera biurtzean, Gaizkane´k eta biok egurastu atsegiñari emoten gautsan. Izan be, jantzigintzeari ordubeteak monda gero, bidezkoa zan atsedena artu egian, eta luzetsia egoan ni etorri arte, egurastegiko aize garbia artzearren.

Neguairekin Gabonak etorri ziran, eta Urtebarriaren garaian, geien poztu leitekidan barria, Gaizkane´k emon eustan, eta auxe alegia: azur barritan egoala. Bein baten, egurastegian zear genbiltzanean, barri oneri buruz jakitun ipiñi ninduan, eta, zorionez gaiñezka, neugana erakarrita, apa-laztan luze samurra emon neutsan. Aspaldi aretan, iñoizkorik ederren ikusten neban, amatasunak eraginda, urtean. Aren begi yaukalek sakontasun barriaz ederragotuta zirudien, eta aurpegiko larmintzak gardentasun berezia erakusan. Gure zorionaren anditasuna...! Etxera biurtzean, amesetan bai´gintzazan guztitariko asmoak aletzen genduzan. Alboko lo-gelan seaskatxua ipiñiko genduke, gureatik ate batek alkartuta, eta Gaizkane'k munduko janzkitxurik politenak josiko leukez seiñarentzat. Eguraldia ona izanik, aur-orgatxuan egurastegian zear eroango genduke. Gure amesen ederra...!

Zer esanik ez, Yokiñe jakitun ipiñi genduanean, pozaren-pozez besarkatu ginduzan, eta arrezkero, etorteko semea gure artean bizirik bai´litzan, guztitariko amesak eiotu genduzan. Autu luzeak izaten ebezan izeko-lobak, zelako mmesak eta zelako egiturak erabilliko leukiezan, baita zelan apaindu seaskatxua be. Sarri askotan, dendatako erakusteleioen aurrean gelditzen gintzazan bera ta biok, barruan ikusten ziran aur-orgatxuak begizatzearren. Onezaz gaiñera, beste albiste pozgarria artu neban aspaldi aretan, eta auxe alegia: iru illabeteko nire saio-aldia igarorik, "Etxegillea"n kondalari benetakotzat artzen ninduela, jakiñerazo eustan Tori´k. Barri au bear dan lez ospatzeko, urrengo Igandean, Yokiñe´k, Gaizkane´k eta irurok otoruntza bikaiña izan genduan jatetxe on baten.

Amesek edertuta, bajoiazan egunak aurrera, gure bizitzan eragin andia izango eban jazoera bat aurkeztu zanean.

Astelen bateko goizean "Etxegillea"ren idaztegiara sartzean, astrapala andiko joan-etorriak nonai agiri ziran. Idaz-mutil batek jakitun ipiñi ninduan, eta izan be, arazoa larri samar zala oartu nintzan. Asteburu aretan, iñor ez zala ustiatuz, lapurreta andia gertatu izan zan gordetegian, non eta gai baliotsuak gordeten ziran gela bereizian...!

Ez ziran agertzen iñongo indarkeriren aztarnarik, eta agi zanez, lapurreta onetan etxekoren bat tarteko izan zan.

Aida baten gordetegira jatsita, gela bereiziko ostuketea egiztatu neban, eta izan be, zur eta lur geratu nintzan aren garrantzia ainbatzean, berrogei ta amar milla ogerlekoko lapurreta izan zan-eta. Zirudianez, lapurrak etxeko baten laguntzaz gordetegira sartu izan ziran, eta gela bereiziko atea edegirik, gai baliotsuenak zama-berebil batera sartu, eta berebiltegiko ate nagusia eraginda, ezelako oztopo barik urten izan ziran. Goiz aretan bertan, uri-inguruko bide-bazter baten, etxeko zama-berebilla utsik agertu izan zan. Banaka batzuk bakarrik jabetzen eben ori egiteko bearrezko giltza, areitariko bat neu izanik. Au gogoratzean, ezusteko arrenkurak artu ninduan.

Egun aretan lan gitxi egin zan "Etxegillea"n. Ertzaindegia egokion salakuntza egiñik, ertzain bat etorri zan, eta gordetegian begiz arakatze zeatza eginda gero, idaztegiara gela bereizi bat jarri eben bere aukeran, arazoari jarraitu egitsan. Bereala, etxeko ogipekoai banan-banan dei egiten asi yaken, bakotxari guztitariko itaunketak egiñez. Arratsaldean txandea etorri yatan; azkenetariko bat izan be. Gela aretara sartu nintzanean, ertzaiña ikusi baiño ez, latz-ikara batek astindu ninduan. Aurrean, aspaldiko Anton, Txiritxu ta biok espetxeratu ginduzan ertzain zorrotza ikusi neban. Oarpen bakanpean, berak ezagutu ete ninduan nire buruari itaundu neutsan. Berak, baiña, ez eustan aditzera emon ezagutzen ninduanik, eta bere aurrean jesarrita, guztitariko itaunak egin eustazan, au da, nire jarduna zelakoa zan, gordetegiko giltzak eroateko aukerea ete neban, eta nondik ibilli nintzan asteburu aretan.

Nire erantzunak idazten ebazan, eta noiz-bait, ia

ogipekoren bategan suzmorik ete neban lapurretari buruz, galde egin eustan. Ezetz erantzun neutsan, eta orduan joaten itzi ninduan. Naikoa nasai urten nintzan gelatik, nire buruari esaten neutsala, ainbeste urte igaro ostean, ez ninduala gogoratzen, urrean.

Egun aretako jarduna amaitzeko zorian nintzala, baiña, etxeko mutil batek, ertzaiñak barrero ikusi nai ninduala esan eustan. Arrenkura bakanak artuta aratu nintzan, eta sartu baiño ez, Anton´ek,

– Jesarri zaitez, Patxi -esan eustan aginkor-, zeuk eta biok gauzatxu bat argitu bear dogu-ta. Asiera batetik ezagutu zaitut, aspaldiko etxe-ikertzaille barrabasa. Orduan, Txiritxu eritxan zeu lako gaizkille batekin ziarduan, baiña neu lako ertzain batek, bein soillik ikusitako aurpegia betirako oroimenean gorde egiten dau, ori gure bereiztasuna da-ta. Zeuk be, gomutan izango nozu, ezta...?

– Bai, gogoratzen zaitut.

– Zuek, gaizkilleok, burua lengo lepotik beti, eta nire oar-ikasleak badiñost, bein ostu dauana, lapurra betirako. Oraingo onetan, baiña, ez dozu kanpotik etxera sartu bear lapurra izateko, barrutik baiño zure lankideek gordetegiko atea edegita aurkitu dagien, eta iñor ez izanik, bare ta nasai asteburua da-ta, gaiak zuen aukeran zamatu, eta onen ostean anka egin, ezta...?

– Ez, Jauna nik ez dot ezer ostu. Gaiñera, ogia irabazten dodan etxeari ostutea ergelkeri utsa litzake.

Jagi zan Anton, eta urreraturik, nire beso bateri oratu eutsan, mintzo zakarraz auxe ziraustala:

—Alperrik da, Patxi, egiñari uko egin dagiozula. Esaera zaarrak diñoanez: "gizona bein lapurra, betirako txakurra"

—Aizu, Jauna —asarrez esan neutsan—, kenduizu nigandiko zure atzapar ori, lapurra ez nazala bein betirako esan bear dautsut-eta. Zorakeri utsa litzake jaten emoten daustan eskuan usigi egin dagiodala. Egia da ain zuzen be, gordetegiko giltz ori darabildala, baiña oraingo onetan, errubakotasuna ez dot neuk erakutsi bear, zeuk, ostera, erruduna nazala egiztatu.

—Ertzaindegian laster autortuko zenduke egia.

—Ez an, ez emen, egin ez dodana autortzera ez nozu beartuko.

Begi zorrotzakaz aztertu ninduan, eta:

—Orain ez dot aukerarik zu ertzaindegira eroateko —esan eustan—, emen naikoa egiteko daukadalako, baiña benetako lapurra izatekotan, laster jakingo dot, eta orduan ez dozu igesbiderik izango. Dana-dala, ez uste arazoa beste barik amaituko dala zuretzat. Ez orixe...!

Au entzutean latz-ikara batek astindu ninduan goitik-beera... Ez nekian zer esan gura eustan, baiña aren itzetan emaitza ezkutua zetzala begitandu yatan.

—Orain joan zaitezke, Patxi. Bear izatekotan dei egingo dautsut barrero, baiña aintzakotzat artu auxe: niri ez daustazu ziria sartuko, ez orixe...!

Bildur bakanak artuta etxera biurtu nintzan. Ez neutsan ezer esan gura Gaizkane´ri alperrik kezkatu ez zeiten, eta oi lez egunoroko egurastua izan genduan. Etxera biurtzean, bereizten eban gozotasunaz:

—Aizu, Patxi —esan eustan—, zer dala-ta gaur orren oldozkor egoteko...? Badirudi arrenkura baten pean ikusten zaitudala-edo...

—Ez da ezer, Gaizkane, lapurreta bat gertatu da gordetegian, baiña arazoak ez dau iñongo garrantzirik. Aztu dagigun ori, beraz.

Urrengo egunean, eguberdian lana amaitzeko zorian zala, Tori´gana joateko mezua idazmutil batek emon eustan. Dana bertanbera lagata, aratu nintzan, eta atea jota sartu nintzan. Idazten ziarduan Tori´k, eta olan jarraitu eban une batez, niri jaramon egin barik. Suzmo txar batek jota, isillik eta zutunik iraun neban. Alako baten, idazteari eten egin eustan, eta urruma egin ostean, begi zorrotzak niganantz zuzenduta, bapatean:

—Gaur bertan jakiñerazo dauste —esan eustan—, lapurtzat espetxera sartu zinduezala. Egia al-da ori...?

Tori'ren berba oneik ezustean artuta, asiera baten zer

erantzun ez neban jakin, idazgelea nire buruan bira ta bira egiten ebala zurrunbillo zoroan. Une batzuk igaro ziran itz bat bera be esateko gai ez nintzala. Ostera be, Tori´k,

— Bigarrenez, Patxi, egia al-da bein baten espetxean egon zintzazala...? Ez neban igesbiderik, eta inka itzela egiñik,

— Bai, aspaldian jazo zan ori —erantzun neutsan—. Bearrizan gorriak eraginda, lapurra billakatu nintzan, baiña...

– Zergaitik -eten egin eustan-, isildu zeustan ori, zure bizitzaren argibideak eskatu neutsazanean...?

– Ori antxinako gora-beera da, eta esan ba´neutsu arriskuan jarriko neban nire lan-eskaerea.

– Guzurra esan zeustan, beraz. Zergaitik...?

– Bear-bearrezkoa zan niretzat jardun au, ezkontzeko zorian nintzan-eta. Ziñez diñotsut, Tori, jazokizun zoribako aretatik, ez dot beste lege-auspenik egin.

– Bein baten lapur izanikoa, barriro be jausi daiteke. Ertzaiñak esan daustanez, etxe onetan izandako lapurretari buruz, ez dau zure aurkako ezetariko egiztapenik, baiña ezetz be ez leuke ziurtatuko. Zeu betiko arlote, Patxi, eta zeure guzur ori dala-ta, ezin dot aurrerantzean zeugan uste onik jarri. Tamal dot, Patxi, baiña etxe onetatik joan bear izango dozu.

Zoratu-agiñean oartzen nintzan, eta beragana urreraturik, biotzetik yatordan intziria menperatu eziñik:

– Arren, Tori -arrenkatu neutsan-, ez izan orren gogor nirekiko...! Ziñez diñotsut, ostuketa orreri buruz errubakoa nazala. Nire emazteak luzaro barik ume egingo dau, eta etxe onetako jarduna bearrezkoa yat, bera ta jaioko dana duintasunez jagoteko. Arren, adiskide, ez nagizu jaurti emendik...! Itxaron oraingo lapurreta argitu arte, bederik...!

Apalduta, lur jota, eskale baten antzera oartzen nintzan. Nork esango, dana bost ardura yakon Patxi Arloteri, orren zital narraz ibilliko zala erruki-eske...!

– Gure autua amaitu da. Joan zaitez beingoan...!

Tori joateko jagi zan. Bere aurpegi otza begiztatu neban une batez, eta andik betirako joan baiño len, auxe jaurti neutsan:

– Egunen baten epaituko zaitue. Orduko epaikaria, zeu nirekiko baiño errukitsuagoa izango al-da...!

Dana mintzatua zan jadanik, eta azaldu eziñeko sentipen batek biotza biurrikatzen eustala, "Etxegillea" bein betirako laga neban. Illabete batzuk geroago, lapurra baitu eben. Gordetegiko morroi bat gertatu zan. Giltzaren aldaki bat az jabetua zan, eta kanpoko gaizkille batekin ekintza burutu eban. Beranduegi, baiña, niri egindako kaltea ordaintzeko....

Lo-ibiltariaren antzera kaleetan zear ibilli ondoren, etxera eldu nintzan. Txiliñari erantzuna emonez Gaizkane´k atea edegi eustanean, nire itxura ez-oitua ikustean,

– Zer jazo yatzu, baiña, Patxi...?

Ez neban kemenik izan erantzuteko, eta besaulki baten jesarrita, aurpegia eskuen artean ezkutaturik, isillik iraun neban.

– Jaungoikoarren, Patxi, esaidazu dana...!

Ezin neintekion luzaroagorik jarki, eta mintzo urratuaz, Tori'rekin jazorikoa esan neutsan. Itz egin bitartean, oi eban lez Gaizkane'k billoak laztantzen eustazan samur-samur. Amaitu nebanean,

– Ai ene, Gaizkane -apurtuta esan neutsan-, bearrizantik andienez gengoanean, au jazo bear...!

– Ez zaitetz larritu, Patxi, onik urtengo gara-ta. Azkenean garaille billakatuko zara, bai orixe...! Zeu lako batek oztopo guztiak garaituko dauz. Ondo bai ondo dakit nik ori....!

Aurpegia jaso neban. Aren begi eder laztangarriak neureetan josi ebazan, ezpan gorri beteak irribarre zoragarriaz edegiten yakozala. Nireganaturik, apa-laztan luze maitetsua emon neutsan.

– Ez al-dakizu gauza bat, Patxi...?

– Esan Gaizkane.

Nire besoari eutsita, gure lo-gelara eroan ninduan, eta atzamarra txoko batera zuzendu eban, auxe iñostala:

– Begira, Patxi, ez al-da gauza polita...?

Atsekabea ta guzti, nire biotzak zapart egin eban une batez.

Ango txokoan aur-gurditxu barn txanbeliña ikusten zan. Urreratu nintzakion, eta ausi zeitezan bildurrez aren estalki ta eskutilla laztandu nebazan leun-leun.

– Zer deritxazu gure aur-orgatxuari...? -itaundu eustan-. Ainbeste azterketa egin ondoren, eta baten batek eroan egian bildurrez, azkena zan-eta, gaur bertan erostea erabagi dot, eta zeu baiño leentxuago etorri da. Gurditxuaren ederra...!

– Gure seiñaren duin izan bear, Gaizkane.

Barre egin genduan, eta adorea zerbait irabazita, bazkariari ekin geutsan, bidebatez Yokiñe jakitun ipinten nebala. Arratsaldean oiko osteratxua egin genduan egurastegitik. Orduko, Gaizkane sei illabeteko aurdun aurkitzen zan, eta astiro ibilli genbiltzan, noizean bein aulki baten jesarten gintzazala. Etxera biurtzean, auxe esan neutsan:

– Begira, Gaizkane, lau milla ogerleko diruetxeko kontu agirian daukadaz. Onezaz gaiñera, len "Aldarria"n zabalkunde-baltzuan, milloi bat laurleko sartu nebazan, baiña diru au ez dot erabilli gura. Dagoan lez jarraituko dau badaezpadakoan ezuste edo larrialdi bateri aurre egiteko. Augaitik ba, bearrezkoa da lenbailen ogibide bat idoro dagidan, eta biar bertan, beraz, orren billa asiko naz.

Ez neutsan esan Gaizkane´ri, jardun-billa barriro asteari bildur itzela neutsala, eta ez nebala gura lengo billaketeari emon. Oldozkun oneik buruan nerabillela, Gaizkane´k:

– Entzuidazu, Patxi -esan eustan-, zergaitik ez zoaz "Aldarria" zabalkunde etxera, jarritako diruaren gora-beerak ezagutzeko...? Onezkero, **a laico** baltzu eginkorrek diru-banaketa polita egingo eban, eta jarritako dirua ukutu batik, emondako mozkiñak atara dagikezuz, eta kontu agirira sartu, ume-egiteko garaia yatordanean, bearrezko dirua erabilli dagikegun.

– Zuzen zagoz, Gaizkane, biar bertan joango naz.

Urrengo egunean gosalduta gero, "Aldarria"ra abiatu nintzan, eta bigarren soruko idaztegiko txiliña jo neban. Ez zan ezer ikusten ez entzuten, eta bigarren deiari erantzunik ez egoala egiztaturik, arrenkura andipean atezaiñagana jatsi nintzan.

– Aizu -itaundu neutsan-, ez al-da iñor "Aldarria"ren idaztegian...?

– "Aldarria" deabruak eroan eban orain sei illabete-edo. Bein baten, auzitegiko morroiak etorri, eta geratzen ziran lau zaarkeriak baitu ebezan. Dirudianez, "Aldarria" zabalkunde-baltzua, marrokeri utsa izan da. Iñuzenteak lumatzeko asmakizun galanta.

- Orduan, Mateo Jauna ta ateko andereiñoa...
- Mateo Jauna, eta andereiño pertxenta, ostendu egin ziran.
- Baiña zelan daiteke ori...?
- Begira, gazte, dirudianez, Mateo Jaunak-eta "Aldarria" baltzua jendea lumatzeko sortu eben. Aspaldi batez uri au iragarkiz estaldu, eta diru-mordo polita batu ondoren, ijitoak ostutako oilloarekin baiño ariñago, anka egin eben. Batek-baki onezkero non izango diran...!

Itzok entzutean, ez dakit zelako itxura erakutsiko neban, baiña atezaiñak errukitsu auxe esan eustan:

- Dirudianez, zeuri be ostu egin dautsue. Ezin dagikezut beste argibiderik emon, baiña nai izatekotan, zoaz auzitegira, eta an guztitariko azalpenak emongo yatzuz.

Galtzerik ez neban ezkerro, auzitegira joan nintzan, eta batetik bestera galdezka, noizbait, ango morroi batek billatzen nebazan argibideak emon eustazan, eta izan be, niretzat itxaropenik ez egoala oartu nintzan asieratik. Ostutakoa eun milloitik goragokoa zan, eta dalako Mateo Jauna laiñoaren antzera ostendu izan zan. Badaezpadakoan izena emon nengion eskatu eustan morroi arek, eta au eginda, etsiak artuta aide egin neban.

Eguberdian, etxera lur jota eldu nintzanean, gure ezbearra azaldu neutsan Gaizkane´ri. Isillean entzun eustan dana, eta amaitzean:

- Ez larritu, Patxi -nire eskuak laztanduz esan eustan-. Jaungoikoak lagunduko dausku. Gaiñera, edozertarako gai zara, eta badakit onik urtengo gareala. Dirua ez da guztia mundu onetan, eta alkarganako maitasunak oroz gaiñetik zoriontsuak egingo gaitu. Jesarri gaitezaz bazkaltzeko, eta gero arazoa ez yatzu orren itsusia azalduko.

Baiña egitekoa aldearez asmatu izan neban, eta uriko kaietara bideratu nintzan arratsaldean. Ez neban ezelan be gura, aspaldian lez batetik bestera jardun-billa erreguka joan, oiko zapuzkeri ta gaitzespenak artzeko, eta gaiñera, Tori´k ez **leuskit** nire jardunari buruz iñongo agiri onik emongo, eta au barik zelan jaritsi lan barri bat...? Ez, oraingo onetan ez neuke lan-iragarkirik irakurriko, ezta aztertzaile zorrotzen begikadarik jasan-go be. Aldia arin igaroten zan, eta lenbailen lanean asi nai neban. Kaietako jarduna latz eta gogorra zan, baiña onen ordaiñez lan-saria aren baten ebillen. Aspaldian onartu ninduen portuko idaztegira abiatu nintzan, eta atea jo neban.

Idaztegiko mai-atzean jesarrita, aspaldiko arduradun ezaguna egoan. Bereala ezagutu neban, baita berak ni be,

auxe esan eustan-eta:

– Kaixo, mutil, dirudianez oporraldi luze samar artu dozu. Bein baten, ezustez ostendu zintzakidazan, eta orra or barriro zakusdala.

– Egun aretan itsasoratu nintzan. Etxera joateko zorian nintzala, ontzi eder bateko galdara-nagusiak su-morroiarene jarduna eskiñi eustan, eta nik baietz...

– Ta, zelan ibilli zara...?

– Ondo esan bearko. Orain, baiña, ezkondu naz eta legorrean jardun bat bear dot. Augaitik ba, lana izatekotan eskertuko neuskizu zure laguntza.

– Izan be, aspaldi aretan polito jardun zenduan, eta biartik asita lan ori emongo dautsut, baldintza bataz, baiña, eta auxe alegia: barriro be itsasoratuko bazintzaz, orren aurretik nigandik agurtu zaitezala....

—Olakorik jazotekotan, zin dagitsut jakiñaren gaiñean ipiñiko zaitudala. Barre egin genduan. Onen ostean agiri batzuk emon eustazan izenpetzeko. Urten baiño len:

—Aizu —esan neutsan—, nire emaztea ume-egiteko da, eta augaitik etxeko sarrera biribiltzeko, bear ainbat lan egiteko gerturik nozu, eta beraz, oiko orduetaz kanpo emon aal dagikedazun lana pozik onartuko neuke.

—Gogoan izango dot ori. Askotan, ezusteak orduetaz kanpoko lanera beartzen gaitu, eta bearrezko esku-lana ez dogu gure aukeran.

Alkarri bostekoa emonda, nasaitasun-sentipenaz urten, eta astirik galtzeke etxera joan nintzan. Eldutakoan, Gaizkane gerturik egoan oiko egurastuari emoteko, eta astiro ibilli genbiltzala, lan barriari buruz jakitun ipiñi neban. Barriro be, ontzi-zamaketeari emongo neuskiola jakin ebanean, bere arrenkurea ezkutatu eziñik,

—Maitia —esan eustan—, ez dot ezelan be gura, lan zakar orreri emon dagiozun osterara be. Oba da, orren aurretik beste jardun-mueta bat billatu dagizun, zeure ezaguereari obeto dagokiona, izan be.

—Alperrik da, Gaizkane. Batetik bestera, aize-egoetan doan luma baten antzera ibilliko nintzaizu, zapuzkeri ta gaitzespen ugari jasanez. Onezaz gaiñera, gure seiñak ez leuskit itxon egingo, nai-ta-ez illabete biren buruan bizitzara etorriko da-ta. Biar bertatik gure bion ta umearen etorkizuna ziurtatzearren, kai-lanari emongo dautsat.

Gaizkane'ek ez eustan besterik esan, baiña aurpegian beera malko lodi bi diamante ederrak bai'litzazan eriozan. Nireganatu neban, eta isillean musu samur luzea emonik,

irribarre egin neutsan. Berak be, isillean, malkoen zear irribarretsu begiztatu ninduan, eta gero, burua nire besaburuan jarrita,

—Egunik-egun maiteago zaitut, Patxi —esan eustan—.

Besarkatu neban, eta berarekiko nire maitasuna jabetu eziñik,

—Gaizkane —esan neutsan—, erregiña jaio izatea merezi zenduan.

—Aski dot, Patxi, zu senartzat izatea. Ez dot beste zorionik gura orixe baiño.

Besoz-beso etxera biurtu gintzazan. Une aretan ez genduan berba egiteko bearrik; bion arteko lokarri ikusteziñak, arimak alkartzen euskuzan, gure biotzak alkarganako maitasuna isillean aldarrikatuz.

Urrengo egunean portuko idaztegira joanda, andik laster, iparretik etorritako eskandiñabiar ontzi bateko olketa andia kairatzen asi nintzan. Ez neban oztopo andirik izan lan onetan, jarduna lendik ondo ikasi izan neban-eta. Eguberdian kai-ondoko jatetxe baten bazkaldu ondoren, illuntzerarte lan egin neban, eta aalik ariñen etxera biurtu nintzan Gaizkane´k oiko egurastua izan egian. Pozik niñoan, eta adorea artuta, nire emazteari jardunaren argibide zeatzak emon neutsazan, lanaren zakartasuna gitxituz.

Gure diruaren egoerea ez zan nik gura izango neban baizen nasaia. Izekoren laguntzaz Gaizkanek polito ziarduan, baiña ernaldiak batzutan gora-galeak eragiten eutsazan goitikoak izateraiño. Gure seiñaren etorrerak oiezko eralguntzak egitera beartzen ginduzan, baiña polito konponduko gintzakezan, etxea gureganatzeko illeroko ordainketea egin bear ez ba ´gendu. Augaitik, oiezko ordutan lanean niarduan, eta oneri esker, etxeko eralgi-bearrari aurre egiten neutsan, baita aurrezkiak egiteraiño be. Ez neutsan iñoiz edo-zein lanari muzin egiten, eta augaitik, askotan etxera biurtzen nintzan berandu samar, apalordua zanean.

Neke andia ta guzti, zoriontsua oartzen nintzan. Eskuak latz biurtu yatazan arrakalatu arte, izan be, baiña adore bakanak bizitzan zear nindaroan, gizonik zoriontsuena biurtuta. Sarri askotan, Gaizkane´k eskuak berenetan artuta laztantzen eustazan, auxe ziraustala:

—Patxi, maite ori, geugaitik darabiltzun lanaren zakarra...! Egunen baten jaritsiko al-dozu merezi dozun jarauna...!

—Zoriontsua naz, Gaizkane, zeurekin izateak beste guztia uxatzen dau. Eskuak laztantzen eustazala, aren begi eder illunek nire arimeari argi zoragarria ekartsoen.

Illabete bat-edo kai-lanetan niarduala, ezuste batek Gaizkane´ren nai bizia bete eban. Goiz aretan, nire egitekoari buruz argibideak artzeko idaztegiara sartu nintzanean, Imanol eritxan arduraduna kezka andipean ikusi neban, kaiolaturiko basabere baten itxuraz ebillela idaztegitik. Zergaitia itaundu neutsanean,

—Jazoten yatana itauntzen daustazu...? —asarre baten esan eustan—. Ara... idaztegi onen arazoak darabillezan idazkariak, beste leku batera joan da, abo bete agiñakaz itzi naua. Arraioa, zelan konponduko naz orain...?

— Ez larritu, Imanol —esan neutsan—, lan ori neronek egin dagiket.

Jarraian, nire ikasketari buruz jakitun ipiñi neban, eta beraz, nire ustez gai nintzala idaztegi aretako arazoak erabilteko. Ezpaitu begizatzen ninduan Imanol´ek nire azalpenak entzutean, eta noizbait, ostendutako idazkariaren jarduna eskiñi eustan. Andik iru egunetara, betekizuna ondo egiteko gai nintzala ikusirik, Imanol´ek lankidetzat onartu ninduan idaztegian, eta zer esanik ez, Gaizkane´ren poztasuna ori jakitean.

Aspaldi baketsua igaro genduan, jaioteko zan gure umea autu guztien gaia izanik. Illero osagille bereizlariagana joan Gaizkane, eta aren aburuz ernaldia ondo garatzen zan, eta oztoporik ez zala etorriko ume-egiteko orduan. Azken ikerketan, amabost bat egunen buruan jaioko litzakela esan euskun.

Aldi aretan polito irabazten nebanez, eta ume-janzkigintza naikoa ugariturik, dirua polito aurreztu aal izan genduan, eta beraz, aur-jaiotegi baten Gaizkane erdituko zala erabagi genduan. Izekoaren laguntzaz, umea zaintzeko ta jantziteko bearrezko gaiak gerturik egozan. Ez genduan besterik egiteko itxaron baiño, eta izan be, goizalde baten erdi-miña etorten asi yakon Gaizkane´ri. Bereala, taxi bat eskatu, eta arrapalada bizian umejaiotegira joan gintzazan. Bereala aztertu eban osagilleak, eta dana ondo etorrela esan euskun, baiña len-semea izanik, luzarorako izango zala. Egun oso batez, miñetan iraun eban Gaizkane´k, eta oe-buruaren ondoan jesarrita, aurpegiko izerdia txukatu neutsan adoretzen saiatzen nintzala. Nire eskuan eutsita, noizean bein gaixoari miñezko intziriak urteten yakozan. Ezin nengikean besterik egin bere alde, eta aal neban giñoan, berba egiten neutsan maitetsu.

Noizbait, urrengo goizean emagiñak osagilleari dei egin eutsan, sein egiteko garaia el-du izan zala iragarririk. Gelatik urteteko agindu euskun osagilleak Yokiñe ta bioi. Arrenkura esan-eziñak artuta itxaron genduan, eta ordu-erdi bat igarorik,

emagifia etorri yakun, dana ondo gertatu izan zala esanez, eta ama-alabak atsedean artzen ebela. Arrapalada baten joan gintzakien. Igige ta begiak itxita, jasandakoaren ostean Gaizkane bere lengora biurtzen zan polliki-polliki. Makurtu nintzan, eta bekokian musu samurra jarri neutsan. Gero, askatxura joanda, nire alabatxua une luze batez begiztatu neban. Aurpegiko larmintz larroskara biguna laztandu ta musukatu neban. Orduan, Gaizkane´ren mintzoa aditu neban auxe iñostala:

—Zer deritxazu gure seintxuari...?

—Ezin politagorik izan, gure aingerutxu laztana.

Orduan zeozer burura etorri yatan, eta,

—Gaizkane —esan neutsan—, biar epaitegiko jaio barrien agiritegian lerrokatu bear dot. Zein izena nai dozu gure alabatxuarentzat...?

Izan be, ordurarte ez genduan gure umearentzat izenik aukeratu, baiña orain ezinbestez emon bear yakon.

—Patxi, zer deritxazu Mirentxu izenan...? Beti atsegin izan yat, eta orain, gure alabatxua jaiota gero, are atsegiñago.

—Izen ederra benetan, munduko izenik ederrena, Gaizkane.

Une aretan, besoetan eban Yokiñe´ri **seifia** eskatu eutsan, eta magalean artuta, une luze batez maitasunez begiratuta, apa-lasztandu eban.

—Seiñaren ederra...! —esan eban Gaizkane´k— Gure larrosatxu txanbeliña... ! Ez ne-ban iñoiz uste izango, aur batek orren zorion andia lekarkidanik...!

Egun zoragarria izan zan, eta areago Gaizkane ondo egoala ikusirik. Eztitan egoan izeko Yokiñe, seintxuagandik begiak kendu eziñik. Geisozaiñak aurra garbitzeko eroaten eban bakotxean, arekin joian Yokiñe, gora-beera guztiak ikustearren. Eta izan be, laster ikasi eban erabiltea, eta luzaro barik gai izan zan umea ondo jagoteko.

Urrengo egunean, eta legez agindua zanez, nire alabea epaitegian lerrokatu neban, jaio-barrien saillean. Au egiñik, lora-denda baten txorta ederra erosi neban diruari begiratu barik, eta zorionez gaiñezka jaiotegira biurtu nintzan, eta musu samur batz Gaizkane´ri eskiñi neutsan. Besarkatu eban lora-txorta, eta larrosez gaiñetik maitasunez begiratu eustan. Gero, gosearen-gosez negarrez egoan Mirentxu bularrean ipiñi eban, eta aurra edoski bitartean, atzamarrakaz buruiñoa laztantzen eutsan.

Iru egun igaro ziran gora-beera andi batik, eta laugarrenean, ama-alabak ondo ego-zala ikusirik, etxera joateko esan euskun osagilleak. Poz baten abiamenak egin, eta eguberdian etxeratu gintzazan. Gaizkane´k eztitan zirudian, eta

seiña askatxuan jarrita, gelako arasea egokitzen asi zan. Akar egin neutsan, oraindiño bere burua jagon bear ebala esanez, baiña berak irribarretsu,

—Laugarren eguna da, Patxi —esan eustan—, eta garaia, beraz, zeozertan jardun dagidan, iñarkuna osasungarria da-ta.

Bazkalostean, kai-ondoko idaztegira joan nintzan, egun areitako gertaerak zirala-ta, nire betekizuna zerbait atzeratu izan yatalako. Zortziretan inguru etxera biurtu nintzan, eta Gaizkane batetik bestera ebillela ikusirik, oeratzera beartu neban. Gero, askatxuan zetzan gure Mirentxu maitasunez beterik begiztatu genduan.

– Zer deritxazu gure alabatxuari, Patxi...? -itaundu eustan-. Nik oso polita ikusten dot. – Munduko seiñik ederrena – erantzun neutsan-.

Alboan egoan Yokiñe´k orduan,

– Baiña, Patxi -esan eustan-, noiztik ona zaitugu orren ezagularia...?

– Besteak beste, auxe ondo dakit, agirian dago-ta: Mirentxu ama lakoa da, eta au munduko emakumerik ederrena dan ezkerro, gure alabatxuak mundu onetan ez dau kidekorik.

Barre egin genduan, eta apalostean autu atsegiñari emon geutsan. Urrengo goizean gosalduta gero, lanera abiatu aurretik, oi nebanez Gaizkane´ri musu bat emon neutsan. Irudikeria ete...? Aurpegia oi baiño beroagoa ebala begitandu yatan. Ez neutsan jaramon andirik emon zertzelada oneri, eta beste barik etxetik urten nintzan. Egun aretan bazkaria izateko etxera biurtu nintzanean, nire emaztea adoretuagoa iruditu yatan, eta goizeko arrenkurak uxatuta, idaztegira biurtu nintzan, atzeraturiko eginkizunari bultzada emoteko. Zortziretan-edo etxera biurtu nintzanean, eta Gaizkane´ri oiko musua emon baiño ez, zeozer oker joiala antz emon eustan.

Aurpegia sukartsua izanez gaiñera, begiak oi-ez-lako dizdiraz piztuta ikusten yakozan. Jateko gogorik ez ebala esan eustan Yokiñe´k. Izu bakanak artuta, urrutizkiñez jaiotegira dei egin neban. Une aretan osagillea kanpoan egoan, baiña emagiñen buruak pildu batzuk artu egiazala sukarra beeratzeko agindu eustan, eta zeozer barririk jazotekotan dei egiteko osterabe.

Arin baten agindutako osakaia erosi, eta emoten asi nintzakion, oe-burutik kentzen ez nintzala. Gaberdian inguru, obeto oartzen zala, eta oeratu neinten eskatu eustan Gentzane´k. Olan egin neban, baiña badaezpadakoan atzarri egoteko asmotan. Ustekabez, dei larri batek erdi-lotik iratzarri ninduan:

– Patxi, Patxi! -dei egin eustan Gentzane´k-.

Ikoti batatz jagi, argia piztu, eta urreratu nintzakion. Begiak txingarrak lakoak dizdiratzen yakoan, eta aurpegia izerdi patsetan eban. Izu larriak artuta aurpegia txukatu neutsan, auxe niñotsala:

– Gaizkane maitia, zer jazoten yatzu...?

– Ez dakit, Patxi, baiña odol-ustuten diardudala uste dot.

Egia zan. Izarak odolduak agertzen ziran. Zirrara batek astinduta Yokiñe iratzarri neban, eta arrapalada baten kalera oldartu nintzan taxi baten billa. Banekian arin ibilli bear nebala, arazoak larri zirudian-eta. zorionez laster idoro neban bat, eta etxera biurtuta, Gaizkane burusi baten bilduta, arin baten jaiotegira abiatu nintzan, etxean Yokiñe geratzen zala seiña zaintzeko. Eldu gintzazanean, emagiñak nire emaztearen aurpegi **zurbi-11a** ikustean, oeratu, eta osagillea iratzarri eban. Luzaro barik agertu zan, eta Gentzane ikusi ta bereala, **aalik a iñen** kirofanora eroateko agindu eban.

Estu ta larri, alboko aulki baten jesarri nintzan, inpernuko alamenak jasaten nebazala. Iru ordu luze, izugarriak, igaro ziran, eta noizbait, eguneko argia leioetan zear iragarten zala, esku-oe baten geisozain batek Gaizkane gelara eroan eban. Ate-ondoan geratu nintzan, eta osagillea agertu zanean, begitarte illuna ebala oartu nintzan. Ezer itaundu aurretik, auxe esan eustan:

—Arazo lan-ia da. Milla artean bat aurkezten danetarikoa, eta ezuste ori zure emazteari etorri yako. Odol-jario andia da bere gatxa eta aalegindu naz zelan edo alan isurtzea eten egiteko, zan-josterik arduratsuena egiñez, baiña zure emaztearen zanak urrakoiak dira, eta josketa batzuk birritan egin bear izan dodaz.

—Onik urtengo al-da...?

—Ezin dagikezut ziurtatu. Odol-jarioa etentzearren osakai batzuk agindu dodaz, eta orain arazoa Jaungoikoaren eskuetan dago.

Lur jota, etsiak artuta, Gaizkane´ren oe-ondora biurtu nintzan. Eskuak arturik musuakaz estali neutsazan. Berak begiak edegi ebazan, eta ni ikustean,

— Patxi, nire maitia —nekez esan eustan—, ez nagizu bakarrik itzi, bildur naz-eta... Makurtu nintzan, eta musu luzea bekokian emonda,

—Zu bakarrik itzi —esan neutsan—, nire bizitza baiño maiteago zaitudan ori...? Nasaitu zaitetz, eta orain lo apur bat egin, indarrak birrartu dagizuzan.

Lo-zorro batek artuta ordu batzuk igaro ziran, baiña bere taupadak gero ta makalagoak oartzen nebazan. Etsiak artuta, oe-buruan nirauan zer egin ez nekiala. Bitarte onetan, osagilleak

zenbait bidar aztertu eban, baiña nire itaunai iges-berbakaz erantzun eutsen. Arratsaldeko lenengo orduan azkenengoz aztertu eban, eta burua itxura ezezkorraz astindurik, auxe esan eustan:

—Tamalez esan bear dautsut, odol-jarioa ez dala eten egiten.

Korapillo bat kokatu yatan eztarrian, eta etsiak jota, Gaizkane´ren aurpegia apa-laztandu neban. Alako baten begiak edegita,

—Emen zagoz, Patxi...? —Esan eustan mintzo aulaz—.

— Bai maitia, emen nagotzu, nasaitu zaitetz.

—Entzun, Patxi... eroan nagizu etxera, Mirentxu´ren ondora, azkenengoz ikusi dagidan...

Osagilleagana joan nintzan, eta nire emaztearen naia azaldu neutsan.

—Eroan egizu —esan eustan berak—, egiteko zana, egiña da, eta orain bardin da etxean naiz emen egotea. Nik etxera eroango neuke.

Astirik galtzeke, taxi bat eskatu, eta burusi baten bilduta, Gaizkane etxera eroan ne-ban. Atea edegitean, izeko Yokiñe´k nire aurpegian ezbearra irakurri eban, eta negar baten asi zan. Ardurarik endienaz oean jarri genduan, eta ondoan zain geratu nintzan, aurpegia ta eskuak laztantzen neutsazala. Bitartean, Yokiñe´k parroko abade bat ekarri eban, eta onek autortu ondoren, eleizakoak emon eutsazan.

Argizagi-itxurako aurpegiaren larmintza, bazirudian bere eiñera etorkiola, orain ba-ke andiak artuta. Alako baten, begiak edegita, auxe esan eban:

-Patxi, Patxi, or al-zagoz...?

—Bai, nire maitia, zurekin nozu.

—Ekarri egistazu Mirentxu, musu bat emon dagiodan.

Ekarri neutsan, eta apa-laztan luzea emon eutsan, auxe iñoala:

— Mirentxu dan polita...! Zaindu egizu, Patxi, gure kutun laztana...!

Ezin izan neban itzik esan, nire eztarria erbaldu yatan-eta. Ustekabez, nire aalegin zoroak arren, biotzean gora samaraiño, aienenko negar mingotsa sortu yatan, nire maitia galtzeko zorian nintzala oartzean, eta aurpegia eskuakaz estalduta, negar etsi bateri emon neutsan. Alako baten, Gaizkane´ren eskuak billoak laztandu eustazan. Begiak niganatz zuzenduta izan arren, ez ninduan ikusten, urrean, auxe esan eustanean:

—Or zagoz, Patxi...? Ez zaitetz urrundu... banoa nasai, Mirentxu ondo zainduko do-zula badakit-eta... Ez negarrik egin,

maitia... noan lekutik zure aide ekingo dot... noiz-bait, merezi dozun zoriona jaritsi dagizun... besarkatu nagizu...

Eskua buru-azpian jarri neutsan, eta bestez aren soiña niganaturik, aurpegia musuakaz estali neutsan. Gero, bake bakanak artuta, lo-antzean geratu zan. Olan nengoala, arnasa eten egin izan yakola oartu nintzan, eta negar etsi bateri emon neutsan. Oez bestaldetik, Yokiñe negar baten asi zan, eta luzaro gure oiñazeari bide emon geutsan. Alako baten Mirentxu´ren **oivak** entzun ziran, eta Yokiñe´k,

—Gose da gure aingerutxua —esan eban jagiten zala—, eta banoakio esnea atontzera.

Urten zan, eta orduan Gaizkane´ren begiak zabalik egozala ikusirik, itxi neutsazan. Ez nebazan betsein illun yaukal areik iñoiz ikusiko. Aspaldi aretan ain zorionsua egin ninduen begi eder argitsu areik itzungiak ziran, eta nire aurrean ez neban besterik ikus-ten, utsa ta amaibako basamortua baiño.

Gau aretan, illetaren gora-beerak atondu nebazan, eta noizbait apurtuta, oean etzanda jam nintzan. Bestaldekoan, Gaizkane´ren gorpua zetzan. Ez neban lo egin gura, baiña areitariko egunen nekeak menperatu ninduan, eta ames-txarren arteko loak aldizka artuta, gau amaibagea igaro zan.

Biamamoneko eguberdian, illetak ospatu ziran. Banaka batzuk tartekoak izan gintzazan. Mezeak iraun bitartean, gogora yatordan amar illabete aurretik ezkondu izan nintzala an bertan, eta epe labur orretan, gorengo zorionetik atsekaberik sakoneneraiño jausi izan nintzan. Nire aurrean orain dana utsa zan, eta bizirik jarraitzeko ez neban adorerik txikienik be. Dana bardin yatan orduan; bera barik zertarako bizi...? zoriona ozta-ozta jaritsita, inpernu jasaneziñera jaurti izan nintzan. Noiz ezagutuko zoriona...? Eta biotzak taupada zorotan: "Inoiz ez, iñoiz ez", bein eta barrero ziraustan. Sagaratzean, biotzetik didar au urten yatan: "Jauna, Jauna, zergaitik kendu mundu onetan geien maite nebana...?" Otoi egin nai, baiña barruko atsekabeak ez eustan lagaten, eta aurpegia eskuen artean estalita, negar etsi bateri emon neutsan.

Urrengo egunean, obiratu izan zan bere aitaren ondoan. **Ez ne an** gura azkenengoz ikusi; gogoan gordeko neuke bizi izaten zaneke aurpegi zoragarria ta begi yaukalen dizdiraz. Etxera biurtzen nintzala, altxor andia eskuakaz ozta-ozta ukuturik, ustekabez dana galdu dauanaren etsipenaz oartzen nintzan. Eta kaleetan zear etxera biurtzen nintzala, aurrean zetzakidan etorkiak etsipenez beteten ninduan...

Etxera sartu nintzanean, Yokiñe´k edoskiren tutua gertatzen ziarduan Mirentxu´rentzat, eta bitartean, seiña une batez emon

eustan. Besoetan nebala, begiak edegita irribarre egiten eustala begitandu yatan. Gaizkane lakoxea zan umea...! Aren begietan ama zanaren dizdir zoragarria nenkusala antz emon neutsan. Makurtu nintzan, eta aurpegian beera malko bat eridala, samur-samur apa-laztandu neban. Une batez oartu nintzan, atsekabe naurribakoa zerbait arintzen yatala, eta gero maite-maite biotzaren ondoan estutu neban.

Nire oiñazearentzat, baiña, benetako arintzerik ez. Egunez, Gaizkane'rekin oitutako lekuak ikertzen nebazan, jesarri oi gintzazan egurastegiko aulkian batez be. Uste izaten neban Gaizkane nire alboan jesarrita, izketan giarduala. Bein baten, an bertan jesarrita, auxe esan eustan: "Gure maitasuna oroz gaiñetik garaille urtengo da". Garai aretan lur-jota nengoan jardunik lortu ezin nengikealako, baiña bera nire ondoan neban, eta onek edozertarako indar eta kemena emostazan. Orain, ordea, paradisia galdu dauanaren antzera sentitzen nintzan, bakarrik, basamortuan zear bidegite luzea igurikan nebala. Sarri askotan, Gaizkane'rekin ibilkaturiko lekuetatik niñoanean, izketan asten nintzan bera nire alboan bai'legoan...

Gabean, nekearen-nekez apurtuta egon arren be, ezin nengikean bear izaten neban atsedena aurkitu. Izugarria yatan lo-aldia, amestxarren artean itxarten nintzala, nire maitiari zoroaren antzera deika, utsa soillik idoroteko. Irugarren egunean, eta Yokiñe'k eraginda, portuko idaztegiara lan egitera joan nintzan. Jarduna aringarria izanik be, ezin nengikeon bear dan lez lotu, eta bein baiño sarriago nire ardura-ezaz oarturiko Imanol'ek, ez-ikusiarrena egiten eban. Egunoroko eginkizuna amaituta, uri-zearko ibillaldi alderraiari emoten neutsan, gero ta zoribakoago oartzen nintzala. Izan be, zoratasun-bidetik niñoan, eta nire egoeraz oartuta, bein baten, Yokiñe'k.

— Patxi —esan eustan—, ezin dagikezu zoazan bidetik jarraitu, zoratuko zara-ta. Nire ustez ezinbestekoa da bizimodua aldatu dagizula. Ez dozu lengoa emoten, ez urrik emon be, azur eta azal biurtuta zakust-eta. Naigabetzen zaituen lengo tokiak eta oroitzak burutik kentzeko biderik onena, jardun-aldatzea izango litzake, eta augaitik, beraz, itsasgoari barriro emon dagiozula, onena izango yatzu nire ustez. Ni ez naz nor zure arazoetan esku sartzeko, baiña pentsau bear dozula uste dot, zure onerako diñotsut-eta.

Izan be, Yokiñe emakume argia zan, eta iñostana zentzuz beterikoa zan, eta berak itarantzunikoa ausnartzen asi nintzan, eta zuzen egoala begitandu yatan. Onen ondorioz, itsasgoari barriro emotea erabagi neban, eta beste barik, bein baten, "Mendigarai" itsasontzia jabetzen eben ugazabakana joan

nintzan, eta ia niretzat ontzian maizaintzat jardun bat egongo litzaken. Iru egunen buruan ontzia kairatzeko zala, eta orduan nagusian jardun bat eskatu nengiola esan eusten, euron aldetik oztoporik ez eben ikusten-eta. Onen ostean, kai-aldeko idaztegira joanda, Imanol nire asmoari buruz jakitun ipiñi neban, eta nire ordezkaria billatu egian. Au ez jakon bape atsegin, nirekin alkar-kidetua zalako, baiña astirik galtzeke, billaketa orretan lagunduko neuskiola berba emon neutsan. Aspaldiko nire akademira joan nintzan, eta emen baietz, niretzat ordezkari ona baebela esan eusten.

Iragarritako epean "Mendigarai" legorreratu zan, eta ontziratuta, nagusia billatu neban. Izan be, laster nintzan bere aurrean, eta nor eta Elantxobe´ko Leontzi berbera...! Aurreko aldietan, lenengo buruzagitzat (ofiziala) ezagutu izan neban, baiña bazan urtebete bat ontziko nagusia billakaturia zala. Ni ikusi baiño ez, agurtu ninduan txeratsu, eta berarekin berba egin gura nebala esan neutsanean, buruzagien aretora eroan ninduan, eta besaulki banatan jesarrita, azken aldietako nire gora-beerak edestu neutsazan. Amaitu nebanean, auxe esan neutsan:

—Zoratu-agiñean nozu, Leontzi. Uri onetako txoko guztiak, eta nire etxeak batez be, Gaizkane´ren oroitzeta ta galduriko zoriona gogora dakarstez. Ezin dot au luzaroago jasan, eta urtenbide bakarra itsasoratzea dot, aalik urrutiago ta obeto nire etsipena arintzearren. Augaitik ba, maizaiiaren jarduna ontzi onetan emongo ba´zeunskit, eskertuko neuskizu biotzez.

Leontzi´k itxura bakanaz begiztatu ninduan, eta.

—Begira, Patxi —esan eustan—, ezin dagiketsut jardun ori eskeiñi, baiña... Bapatean, aurpegia irribarre zabalaz argitu yakon, eta:

—Baiña... —jarraitu eban— gai oartzen ba´zara, ontzi-ornitzaillearen (mayordomoa) jarduna emongo dautsut. Ara... ontzi onetako ornitzaillea, orain iru egun Kanariasen Las Palmas´ko geisotegira sartu bear izan genduan makur larri batek jota. Augaitik ba, eta jardun orretarako gaitzat zaitudan ezkerro, kondalari-ikasketak egin dozuz-eta, beste barik jarduna zuretzat izango da. Zer deritxazu orreri...?

Ezin nengikean siñistu, orren alagala yatordan zeregiña eskeiñi egidanik, eta asikereako arritasuna menperatuta, mintzo totelaz.

—Oba ez, Leontzi —erantzun neutsan—, ez dakit zelan eskertu nire aide egiten dozuna.

—Ez daustazu zertan eskertu, Patxi. Baldintza bat, baiña, oroz gain bete bear izango dozu, eta auxe alegia: zintzotasuna.

Zeuk luzaro samar ornitzaille baten ondoan jardun dozu, maitzain izan zarata, eta gitxi-gora-beera aren betekizuna ezagutzen dozu. Ornitzaile batek amaika aukera baditu besteen lepotik dim ugari egiteko, au da, gai merkeak erosi, eta ontzat emon. Baiña ni neu ontzi onen nagusia izan artean, olakorik ez dot onartuko, ez zeugandik ez beste iñoregandik. Ona emen, zure betekizunaren baldintzak...

Astiro ta zeatz azaldu eustazan. Portuetan erosiriko gaiak, ontzi-jaubeek ordainduko leukiez, eta lanagaitik illeroko sari bat artuko neuke. Onezaz gaiñera, eta emondako zerbitzua ontzi-nagusiaren eritxiz ona ba´zan, burukal ainbat dim artuko neuke. "Mendigarai´ko gizonak berrogei bat izanik, azken irabazte au ez litzake makala izango. Janari-edariakaz gaiñera, sukaldeko tresnak, mai-zerbitzurako ontziteria, zamauak, zapiñoak, burusiak, izarak, lanerako jantzi-oiñetakoak, suillak, erratzak, jaboia, send kutxaren gaiak etab. nire kasa izango ziran. Izan be, baneban zeri begira. Leontzi onet axe mintzatu yatan amaitzean:

— Oraingo onetan gure ontzia bost egunez kaian geratuko da. Bitarte onetan, bearrezko erosketak egingo dozuz, eta zalantzaren bat izatekotan, zure aukeran izango dozu txandako buruzagia edo ofiziala, ni biar bost egunez etxera joango naz-eta, baiña berak bearrezko argibideak emongo dautsuz noizgura. Biar bertat ikasi zaitekez. Izanbe, ornitzaille arduratsuak ba´dau zertan jardun, eginkizuna ondo bete gura ba´dau. Agur ba, Patxi, eskintzen dautsudan jarduna lagungarria izango yatzu zure atsekabea zelanbait arintzeko. Urrengorarte ba.

— Eskerrik asko, Leontzi. Ez dakit zelan ordaindu zure eskintza, baiña ziñez diñotsut: zuk nire alde egiña ez dozu damurik izango.

Astirik galtzeke etxera biurtu nintzan, eta Yokiñe jakitun ipiñi neban. Poztu zan nire jardun barria jakitean. Onen ostein.

— Izeko —esan neutsan—, aurre-ainbaketa bat egin dot, eta nire zenbakien arauz, polito irabaziko dot. Illero-illero lan-saria bialduko dautsut, zeuk eta Mirentxu´k iñongo bearrizanik jasan ez dagizuen. Nik irabazitakoaz, naikoa ta geiago izango dozu lan egin barik bizi aal izateko. Olan, Mirentxu´ren zaintzari bete-betean emongo dautsazu.

— Bai, Patxi, ez larritu gugaitik, onik urtengo gara-ta. Mirentxu aalik ondoen jagon egingo dot, besterik ez dot-eta. Tamala benetan joan zaitezala, baiña on izango yatzu, oiñazea zelanbait arintzeko.

Urrengo egunean, eta nire agiriak baltzuko idaztegian

jasota, bereala jardun barriari ekin neutsan. Mai-zaintzak emostan ezaguereari esker, eta kontuan arturik, oiko erostelekuak, Canari ugarteetan, Rio de Janeiro ta Buenos Aires´en izango litzakezala, ainbaketa naikoa zeatza egin neban, eta onen arauz janariak erosi nebazan, baita bearrezko burusiak, izarak etab. Canarias´en eta Brasil´en igaliak eta ortuariak ontziratuko neukez, told orreitan askozaz merkeagoak ziran-eta. Leontzi´k esan eustanez, erosiriko gaiak ontzijaubeek ordaintzen ebezan, nire egitekoa izanik, oroz gain ontasunari begiratu, eta jakiña sari egokian. "Mendigarai"ko sukaldaria aspaldiko ezaguna neban, eta lagun ona ta zintzoa zanez, poztu nintzan, aurrerantzean berarekin arremon ugari izango neukelako. Ontzian bagenduzan ozgaillu andi ta ederrak, jangaiak egoera egokian iraun-erazoteko.

Nire jardunari egokiozan gora-beeratan, bost egunez guztiz lanpetuta billakatu nintzan, egunak arin baten igaroten zirala, nire atsekabearentzat aringarri andia izanik. Oar-tu nintzaneko, itsasoratzeko aurreguna etorri zan, eta onekin batean Leontzi Elantxobe´tik biurtu zan, erri onetan ezkondata bizi zan-eta. Egindako erosketak aztertu ondoren, zeatz bat edo beste izan ezik, ontzat emon ebazan. Orduko, "Mendigarai"en oiko burnikiak eta tresnagailluak ondo egokituta, urrengo eguneko arratsaldean itsas-gora ustiatuz, ibaian beera abiatuko gintzakez.

Eguberdi-irian, nire bide-zorroa gerturik urten-agiñean nintzala, malkoai eutsi eziñik, Yokiñe´k auxe esan eustan:

— Agur, Patxi, ondo izan eta urrengorarte. Ez zaitez larritu umeagaitik, gure kutuntxua oroz gain zainduko dot-eta. Jagon zure burua, eta bear dozun bakea idoroko al dozu...!

Mirentxu zetzan askatxura urreratu, eta besoetan artu neban. Une aretan begiak zabaldua, aboa edegi eban irribarretsu. Aren aurpegiñoaren ederra...! Une batez, betseiñetan Gaizkane´ren edertasun gorena nenkusala iruditu yatan, eta polliki, min egiteko bildurrez, bere larmintz samurran musu bigun luzea jarri neutsan. Negar-zotin etsia eztarrira etorri yatan, eta barruko zauskada jarki-eziñak begietan malkoak jarten eustazala, askatxuan ipiñi neban barriro, eta gero Yokiñe besarkaturik, itz egiteko gai ez nintzala, bidezorroa artu, eta zurubian beera oldartu nintzan, malko mingotsak eridazala.

Klare Done enparantza atzean izteko zorian nintzala, gibelera begiratu neban. Mirentxu besoetan ebala, Yokiñe´k agur egiten eustan. Gaizkane galdu nebanetik, maitatzeko aalmena betirako galdu izan nebala uste izan neban, baiña une aretan nire alabatxuarekiko maitasun bizia ene biotzaz jabetzen

asten zan. Zoriona, noiz ezagutuko neuken zoriona...! Kiare Done enparantzako etxean une igeskor batez zorion gorena ezagutu neban, baiña nigandik iges egin eban, zerua neugan egoala uste izaten nebanean, eta orduan gogora etorri yatazan olerki onen aapaldiok:

Neure ateraiño deika zaitut
zorion, bidaide bakana,
baiña edegitean, ai ene...
urrutira zakust joana...!
Noiz etorriko biotzera
izar igeslari laztana,
beti-beti zure begira
zergaitik ez zatoz neugana...?

Kaleetan beera portura jaisten nintzanean, argi-argi oldozkun bat etorri yatan burura: Gaizkane´ren utsunea ez leukela beste iñork beteko. Aurrerantzean, nire baitan gordeko neuke emakume yaukal arekiko nire maitasun andi ta itzungieziña. Beste iñorentzat ez leuke lekurik egongo....

Irakurlea: Goizargi Aierdi (Ugao)